

Delft University of Technology

Digitale Lithotheek

Natuursteencollecties deel 19

Quist, Wido

Publication date

2019

Document Version

Final published version

Published in

Natuursteen

Citation (APA)

Quist, W. (2019). Digitale Lithotheek: Natuursteencollecties deel 19. *Natuursteen*, (5), 24-26.

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable).
Please check the document version above.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights.
We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Digitale lithoteek

Natuursteencollecties deel 19

In MonumentenKennis hebben de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), TNO en TU Delft hun kennis op het gebied van de materiaalkundige aspecten van instandhouding van monumenten gebundeld. Het onderzoek binnen deze samenwerking is erop gericht om historische materialen beter te herkennen, aantasting beter te begrijpen en te komen tot betere conservering en restauraties. De samenwerking is er ook om de ontwikkelde kennis direct toegankelijk te maken voor professionals in het veld. Een goed voorbeeld hiervan is de lithoteek.

TEKST EN FOTO'S **Wido Quist**

The screenshot displays the 'Lithotheek' interface. At the top, the logo 'monumentenkennis Lithotheek' is visible alongside the tagline 'Kennisbehoud, kennisoverdracht en kennisontwikkeling voor de instandhouding van gebouwd cultureel erfgoed.' The navigation bar includes 'Home', 'Lithotheek', 'MDCS', 'Schadeatlas', 'Contact', and 'Inloggen'.

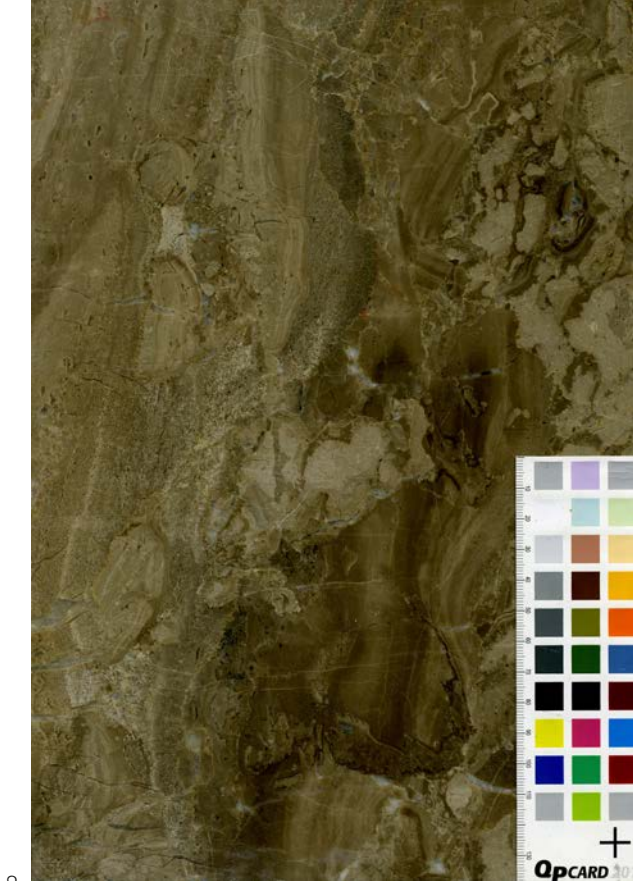
The main content area features a large image of a stone sample with a color calibration chart (OpCARD 201) on the right. To the right of the image is a metadata table:

Collectie	TU Delft, Delft
CollectieID	WQ_CT_2013_017
Gesteentetype	Afzetting gesteente
Gesteentegroep	Polijsbare kalksteen
Gesteente	Adneter
Land van herkomst	Oostenrijk
Kleur	Rood
Structuur	
Afwerking	Gepolijst
Afmetingen	203mm x 203mm x 21mm
Informatie op monster	
Bijzonderheden	

Below the main image are several smaller image galleries:

- Andere foto's:** A single thumbnail image of the stone sample.
- Land van herkomst:** A gallery of four thumbnail images showing different views or details of the stone sample.
- Gesteente:** A gallery of four thumbnail images showing different views or details of the stone sample.
- Gesteentegroep:** A gallery of four thumbnail images showing different views or details of the stone sample.
- Kleur:** A gallery of four thumbnail images showing different views or details of the stone sample.

At the bottom of the page, there are logos for TNO (innovation for life), TU Delft, and the Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. The footer also includes 'Privacybeleid' and 'Gebruiksvoorwaarden'.

2

Via <https://lithotheek.monumentenkenis.nl/> zijn de natuursteencollecties van de RCE en van de sectie Heritage & Architecture van de TU Delft ontsloten. De database omvat nu ongeveer 800 items en het is de bedoeling dat deze op termijn wordt uitgebreid. De natuursteencollecties van beide instituten kunnen zeer behulpzaam zijn bij het identificeren van minder gangbare steensoorten. Door de

- 1 Resultaatscherm van de online natuursteendatabase voor een monster Adneter kalksteen, <https://lithotheek.monumentenkenis.nl>.
- 2 Monster WQ_CT_2013_058 - Napoléon Grand Mélange uit de collectie van TU Delft.
- 3 Deel van het gereconstrueerde trappenhuis van de voormalige Rotterdamsche Bank aan de Coolsingel te Rotterdam. Klassieke Romeinse travertijn voor de trap en stroken Napoléon Grand Mélange op de kolom.

website zijn de collecties voor meer mensen zichtbaar en zullen daardoor vaker gebruikt kunnen worden. Via de website worden beide collecties ontsloten en kan er eenvoudig op een aantal basiskennmerken worden gezocht of kan door de afbeeldingen heen worden gebladerd. Daar waar mogelijk zijn bijzonderheden van de steen vermeld.

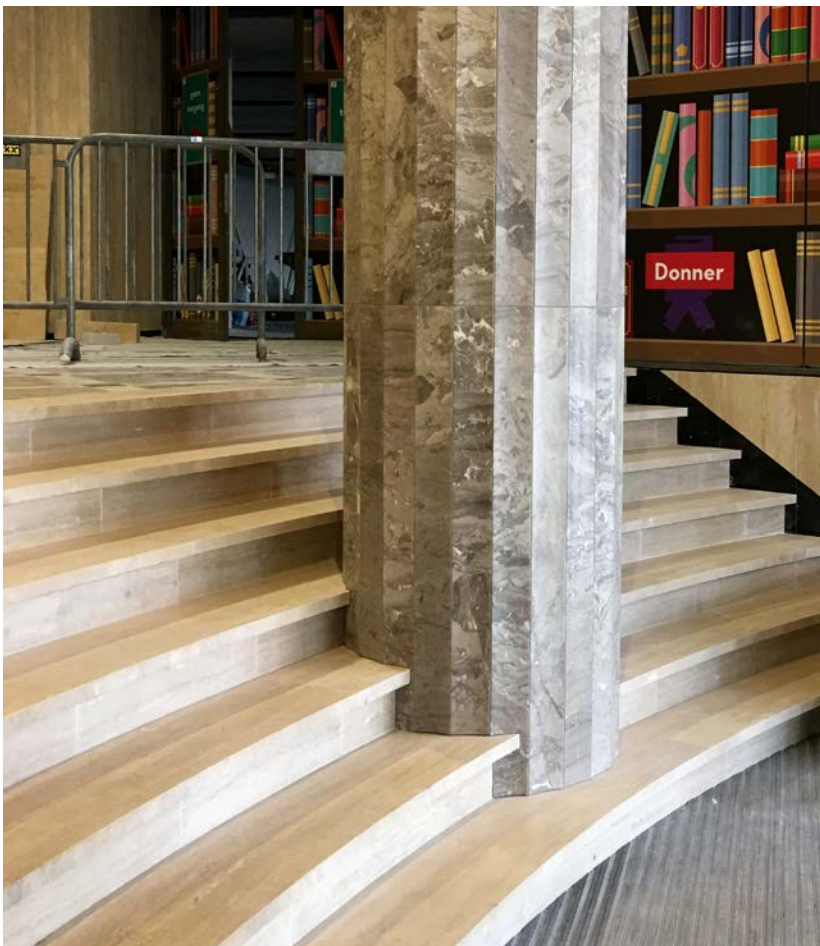
Collecties

De collectie van de RCE betreft voornamelijk bouwstenen die zijn verzameld door de Rijksbeeldhouders, zoals Van der Schaft en Slinger en later door de natuursteenadviseurs van de dienst, veelal in het kader van restauratieprojecten. Daarnaast zitten er diverse decoratieve stenen in de collectie. Deze collectie werd eerder besproken in NATUURSTEEN 1-2018.

De collectie van de sectie Heritage & Architecture aan de TU Delft bestaat uit twee delen: het ene deel met bouwstenen, straatstenen en decoratieve stenen is verzameld vanaf het einde van de 19e eeuw door de leerstoel Bouwstoffen van professor Van der Kloes. Het andere deel betreft stenen die zijn overgedragen uit de collectie van het Mineralogisch-Geologisch Museum van de voormalige faculteit Mijnbouwkunde van de TU Delft. Deze stenen zijn (vermoedelijk) verzameld tijdens studiereizen; niet al deze stenen zijn als bouwsteen gebruikt. Het eerste deel is reeds aan de database toegevoegd, het tweede deel volgt later in 2019. In NATUURSTEEN 9-2016 en 10-2016 werd reeds aandacht aan deze collecties gegeven.

Database

Hoe werkt de database? Op foto 1 is het resultaatscherm van de online natuursteendatabase weergegeven met linksboven een afbeelding van de steen die gevonden is, rechts daarnaast de nodige gegevens en daaronder in een aantal balken verwijzingen naar stenen met gelijke kenmerken. In het geval van foto 3 gaat het om een stuk gepolijste Adneter kalksteen uit Oostenrijk uit de collectie van de TU Delft. Het monster meet 203 x 203 mm en is 21 mm dik. Uit de balk 'andere foto's' blijkt dat er nog een afbeelding van ditzelfde monster in de database zit; namelijk een foto van de achterkant, met een gezaagd oppervlak. Uit de balk 'Gesteente' blijkt dat er zich nog een aantal andere monsters

3

4

4 Een grijzige, schelprijke gepolijste kalksteen uit de collectie van TU Delft (WQ_CT_2013_041) waarvan de naam en herkomst onbekend zijn.

5 Een beige gepolijste kalksteen uit de collectie van TU Delft (WQ_CT_2013_020) waarvan naam en herkomst onbekend zijn. Op de achterzijde zit een etiketje met daarop de tekst 'Rosé Urbané' en een ingehakte letter J.

5

Adneter kalksteen in de collectie bevinden en de zeer goed gevulde balk 'Gesteentegroep' bevat visuele verwijzingen naar andere afzettingsgesteenten. Voor de categorie 'Gesteentegroep' en 'gesteente' worden de benamingen en structuur van de Bestekstermen Natuursteen gebruikt. De balk 'Land van herkomst' geeft alle stenen uit de database weer die uit hetzelfde land afkomstig zijn als – in dit geval – de Adneter kalksteen en de balk 'kleur' geeft kleine afbeeldingen van alle stenen uit de database met het kenmerk 'rood' als kleur.

Natuursteenkeuze

Recent werd de (digitale) natuursteencollectie gebruikt voor het kiezen van een referentie-monster voor de natuursteenkeuze voor de reconstructie van het trappenhuis van de voormalige Rotterdamse Bank (later ABN-AMRO) aan de Coolingsingel te Rotterdam. De hal van dit bankgebouw werd enkele decennia geleden fors verbouwd waardoor het oorspronkelijke trappenhuis is verdwenen. Bij de restauratie door OMA en Wessel de Jonge Architecten is er voor gekozen om het trappenhuis te reconstrueren. Hiervoor waren een aantal mooie originele tekeningen beschikbaar en een aantal zwartwit foto's. Uit de tekeningen bleek dat het oorspronkelijke bekledingsmateriaal van de kolommen 'Napoleonmarmor' was. Het gewolkte uiterlijk, zichtbaar op oude foto's bevestigde dit en op basis van beide gegevens is uit de natuursteencollectie van de TU Delft een monster Napoléon Grand Mélange gekozen op basis waarvan Steenhouwerij Maarssen op zoek is gegaan naar een geschikt blok steen voor het zagen van stroken om de betonnen kolommen opnieuw te bekleden.

Wij vragen uw hulp

De komende tijd zal worden gewerkt aan het aanvullen van ontbrekende gegevens in de database. Hierdoor zal het gebruik ervan nog gemakkelijker worden en het gericht zoeken meer resultaten tot gevolg hebben. Ook hopen we op de hulp van velen om stenen in de collectie te identificeren. Foto's 4 en 5 zijn twee voorbeelden van gepolijste kalkstenen in de collectie van TU Delft, die wachten op identificatie. U kunt uw suggesties sturen naar w.j.quist@tudelft.nl.